

Najlepší záujem dieťaťa vo výkone sociálno právnej ochrany

Implementačná organizácia

Názov: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety
Adresa: Palackého 1, P.O.Box 104, 810 00 Bratislava, Slovensko
Telefón č.: + 421 911 450 213
Koordinátor: Prof. Milan Schavel
E-mail: mschavel@stonline.sk
Administrácia projektu: Mgr. Adriana Mitasová
E-mail: institut4@gmail.com

Partnerská organizácia v Taliansku

A.R.A.I. - Regione Piemonte (Agenzia Regionale per adozioni internazionali)
Via Cernaia, TORINO 101 128
Koordinátor: Dr. Anna Maria Colella

Východiská projektu

Uznesením č. 837 zo 7.8.2002 vláda SR schválila NAP pre deti na r. 2002-4 zacielený na ďalšiu implementáciu záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa. Hlavným cieľom NAP bolo prispieť k vytvoreniu uceleného a efektívneho systému ochrany práv a záujmov detí.

Vládne a mimovládne subjekty participovali na realizácii cieľov NAP, najmä na konceptualizácii legislatívneho rámca pri napĺňaní a zabezpečovaní záujmov detí v oblasti ich soc. právnej ochrany. Hlavným koordinátorom NAP bolo MPSVR.

V období rokov 2002-6 bolo uskutočnených viacero zásadných reforiem v rôznych oblastiach života slov. Spoločnosti, ktoré sa odzrkadlili v prijatých právnych normách hlavne v oblasti soc. poistenia, vzdelávania, zdravotníctva, rodinnom práve, kriminálnom práve, prístupu k informáciám ako aj v organizácii verejnej správy. V právnom systéme SR sa práva detí, vychádzajúce z dohovoru, odzrkadlili najmä v týchto zákonoch : Z. č. 36/2005 Zb. o rodine a súvisiace novely zákonov a hlavne v zákone č. 305/2005 Zb. o sociálno právnej ochrane detí a sociálnej kuratele, ďalšími sú Z. č. 452/2004 o náhradách, Z. č. 311/2001 – zákonník práce, Z. č. 300/2005 – Trestný zákon, Z. č. 301/2005 a iné zákony

Aj keď je zákon č. 305 o soc.-právnej ochrane detí sa soc. kuratele v platnosti od roku 2005, jeho implementácia stále odкрýva rôzne druhy problémov a je tomu tak aj v oblasti ústavnej starostlivosti, ktorá si vyžaduje špeciálne prostriedky a prístupy. To sa odrazilo aj v jeho novele z r. 2008

Sociálno-právna ochrana je založená na prístupoch a metódach prirodzených pre dieťa, rešpektujúcich jeho najlepší záujem, vychádzajúci z Dohovoru, vzdelávanie a zabezpečenie všeobecného rozvoja dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí a rovnako v náhradnom prostredí, ak dieťa nemôže vyrastať vo vlastnej rodine.

Postupy soc.-právnej ochrany dieťaťa sú rovnako aplikované ku všetkým deťom, aj ktoré nemajú slov. občianstvo, ale sa nachádzajú na území SR, ako napr. deti bez sprievodu. Oddelenia hraničnej a cudzineckej polície sú obvykle prvé, ktoré prichádzajú do kontaktu s takýmto dieťaťom. Väčšinou sa začína zisťovať príčina prekročenia hraníc, či je z donútenia (možný únos) alebo kvôli spojeniu sa s rodinou. O takomto dieťati je ihneď informovaný odbor soc.-právnej ochrany detí, je pridelený soc. kurátor a to aj počas víkendov a št. sviatkov.

Metódy a postupy ochrany života, zdravia, fyzického a duševného rozvoja detí bez sprievodu sú špecifikované v čl. 29. Sústavná ochrana detí v urgentných prípadoch je zabezpečovaná zamestnancami odborov soc.-právnej ochrany detí na jednotlivých Úradoch práce soc. vecí a rodiny a vyplýva z ich povinností. (Ďalej popis čl. 29 a súvisiacich úprav.)

Treba povedať, že v slovenskom systéme súdnictva nevznikli zatiaľ špecializované senáty pre deti a mládež (Juvenile justice), či už v oblasti občianskej alebo trestnej, aj keď od septembra 2011 majú byť na súdoch zakladané Rodinné senáty.

Najlepší záujem dieťaťa sa zohľadňuje vo všetkých súdnych postupoch, aj keď nie vždy dôsledne.

Napr. ak prokurátor uzná, že sa dieťa nachádza v ohrození života či zdravia, musí bezodkladne informovať príslušné sociálne odbory na Úradoch práce, soc. vecí a rodiny, ktoré zastupujú dieťa a posúdia, či je potrebné umiestnenie do nejakého typu soc. zariadenia a o rozhodnutie o umiestnení požiadajú súd.

Tieto úkony a postupy sú regulované zákonom č.305.

/ následne sú popísané postupy pri umiestňovaní dieťaťa do ústavnej a náhradnej rodinnej výchovy, úloha prokurátora a ďalších subjektov vzhľadom na zabezpečenie najlepšieho záujmu dieťaťa vzhľadom na občiansky súdny poriadok/

Základné podmienky, ktoré splňa žiadateľ

- VŠ zdravotníctva a soc. práce sv. Alžbety má dlhodobé skúsenosti v oblasti sociálnych vied a zaväzuje sa k realizácii projektu.
- Supervízia, podpora zo strany Ministerstva práce, soc. vecí a rodiny
- VŠ disponuje pracovníkmi na realizáciu projektu, pracovnými priestormi a materiálom na jeho realizáciu.

Projekt

Vzhľadom na spomínané teoretické rámce bude projekt zameraný na dva hl. ciele:

A. Pokračovať v podpore procesu transformácie existujúcej ústavnej starostlivosti a deinštitucionalizácie na Slovensku.

Deti, ktoré nemôžu žiť s biologickými rodičmi z rôznych dôvodov sú umiestňované do náhradnej starostlivosti, ktorá môže mať formu- osobnej starostlivosti (zverenie do osobnej starostlivosti člena rodiny)

- pestúnskej starostlivosti
- ústavnej starostlivosti
- adopcie

Vypracováva sa zoznam detí žijúcich v inštitúciách vhodných na umiestnenie do pestúnskych rodín, či adopcie. Tieto zoznamy administrujú príslušné soc. úrady.

Tieto úrady vyhľadávajú vhodné pestúnske či adoptívne rodiny pre dané deti podľa zákona č. 305. Ak sa nenájde v danom časovom limite pestúnska či adoptívna rodina pre dané dieťa, toto môže byť zaradené do zoznamu na medzinárodnú adopciu.

Je veľmi dôležité vytvoriť náležité povedomie a poznatky o úlohe alternatívnej rodinnej starostlivosti ako:

- umiestnenie dieťaťa v širšej rodine
- pestúnska starostlivosť
- profesionálna rodina
- adoptívna rodina – na národnej úrovni

B. Pokračovať vo vytváraní deťom priateľského systému súdництва (Juvenal justice), s ohľadom na princíp najlepšieho záujmu dieťaťa, tak, ako je definovaný v čl. 3 Dohovoru a čl. 12 – právo byť vypočutý. S ohľadom na tieto skutočnosti je potrebné otvoriť diskusiu o novej praxi striedavej výchovy dieťaťa obidvomi rodičmi po rozvode alebo rozchode (novela zákona o rodine pred dvoch rokov). Od septembra 2011 sa začali zakladať špecializované rodinné senáty na súdoch. Diskusia medzi novými senátmi, či sudcami vykonávajúcimi poručenskú agendu a sociálnymi pracovníkmi úradov je veľmi dôležitá a vyžaduje si náležitý čas a priestor pre všetky zúčastnené strany.

Ciele projektu

Všeobecný cieľ

Zvýšiť kvalitu života detí a ich rodín podporou sociálno-právnej ochrany detí.

Špecifické ciele

- podpora procesu transformácie existujúcej ústavnej starostlivosti a deinštitucionalizácie
- vytvoriť deťom priateľský systém súdnictva pre deti a mládež, berúc do úvahy najlepší záujem dieťaťa
- posilniť profesionálne zručnosti prostredníctvom výmeny skúseností so zahraničnými expertami v tejto oblasti.

Aktivity

1. Vytvoriť koordinačný výbor projektu
2. Zorganizovať vzdelávanie pre vybranú skupinu odborníkov (15-20 osôb) z oblasti sociálno-právnej ochrany detí

- dva vzdelávacie semináre, dvojdňové, ktoré sa uskutočnia na Slovensku
- účastníci: zamestnanci Úradov práce, soc. vecí a rodiny, Okresné súdy, zástupcovia akreditovaných inštitúcií a organizácií v oblasti soc.-právnej ochrany detí

Lektori: experti z Ministerstva práce, soc. vecí a rodiny, Ústredia práce, soc. vecí a rodiny, Univerzít, nezávislí experti, dvaja zahraniční experti z regiónu Piemont

- časový plán: marec-máj 2012

-koordinačný výbor:

Prof. Milan Schavel, Mgr. Adriana Mitasová – VŠ zdravotníctva a soc. práce sv. Alžbety, PhDr. Peter Guráň, PhD., Mgr. Nadežda Šebová – nezávislí experti

Mgr. Ivana Mrázková -MPSVR

3. Vytvoriť skupinu supervízorov, ktorí získali tréning a ktorí budú môcť ďalej rozširovať získané poznatky

Prepojenie cieľov, aktivít, výsledkov a indikátorov

CIELE	AKTIVITY	VÝSLEDKY	INDIKÁTORI
Vytvoriť koordinačný výbor	Vytvoriť výbor na VŠ zdravotníctva a soc. práce sv. Alžbety	Práca výboru	Počet stretnutí výboru, prezencia
Vzdelávanie v oblasti soc.-právnej ochrany detí	Organizácia dvoch vzdelávacích seminárov na Slovensku	Zvýšiť vzdel. kapacitu pracovníkov, ktorí sa zaoberajú rodinami a deťmi v kríze	Počet seminárov, počet účastníkov, prezencie
Vytvorenie skupiny supervízorov	Vytvorenie skupiny z účastníkov, ktorí ukončili vzdelávanie	Supervízori budú ďalej rozširovať získané poznatky	Počet supervízorov, počet zorganizovaných vzdelávacích seminárov

Financujúca agentúra

Názov: ARAI- region Piemont

Úloha v projekte: Koordinácia a financovanie

Skúsenosti a odborné kompetencie pre projekt: budovanie soc. sektora, vzdelávanie soc. pracovníkov

Informačné aktivity, diseminácia

Informácie v Taliansku:
webstránka, tlačové správy

Informácie na Slovensku:

Všetky informácie o projektových aktivitách budú pravidelne zverejňované na webstránkach VŠ sv. Alžbety. Po začatí projektu a po jeho ukončení budú formou tlačových správ informované slovenské denníky.

Financovanie

Celkové náklady: 18.800,00 eur

Príspevok ARAI: 18.800,00 eur

Trvanie projektu : 12 mesiacov

A